

Distinguished computer based accounting form proposed by scientists in Ukraine, conducted comparative analysis are highlighted strengths and weaknesses. It is concluded that there is no such thing as «automated form of accounting» because any system automating accounting processes ensure the availability of registers that are unique journal-order, memorial warrant and other forms of accounting. The appearance of the computer-communication based accounting form is grounded by the objective factors of the information society; key features of this form are determined.

accounting, automation, accounting register, computer-based accounting form, computer-communication accounting form

Одержано (Received) 29.11.2017

*Прорецензовано (Reviewed) 11.12.2017
Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017*

УДК658:657.633.5

М.Г. Чередніченко, асп.

Л.О. Руденко

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Концептуальні засади організації внутрішньогосподарського контролю на підприємстві

Статтю присвячено проблемі організації внутрішньогосподарського контролю на виробничому підприємстві. Розкрито концептуальні основи, проаналізовано підходи науковців щодо визначення сутності поняття “внутрішньогосподарський контроль” та на їх основі сформовано власне визначення, встановлено місце категорії в системі управління підприємством. Досліджено проблеми організації внутрішньогосподарського контролю та запропоновано напрями його вдосконалення, які спрямовані на підвищення точності та чіткості планування й прийняття своєчасних управлінських рішень

внутрішній контроль, внутрішньогосподарський контроль, система внутрішньогосподарського контролю, управління підприємством, організація контролю

М. Г. Чередниченко, асп.

Л.А. Руденко

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Украина

Концептуальные основы организации внутреннего контроля на предприятии

Статья посвящена проблеме организации внутрихозяйственного контроля на предприятии. Раскрыты концептуальные основы, проанализированы подходы ученых к определению сущности понятия “внутрихозяйственный контроль” и на их основе сформировано собственное определение, установлено место категории в системе управления предприятием. Исследованы проблемы организации внутрихозяйственного контроля и внесены предложения по его усовершенствованию, которые направлены на повышение точности и четкости планирования, а также принятия своевременных управленческих решений

внутренний контроль, внутрихозяйственный контроль, система внутреннего контроля, управления предприятием, организация контроля

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в Україні, інтеграція капіталу різних господарюючих суб'єктів та невизначеність зовнішнього середовища призводять до ускладнення форм і методів управління. Світова фінансова криза яскраво продемонструвала, що внутрішньогосподарський контроль є важливим інструментом управління підприємствами для перевірки ефективності й надійності систем його менеджменту. Тому, в сучасних умовах, внутрішній контроль набуває обов'язкового характеру, оскільки доцільний на всіх рівнях управління. За відсутності ефективної системи внутрішньогосподарського контролю підприємства, спрямованої на отримання оперативної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, неможливе функціонування системи управління в цілому. Таким чином, ефективний управлінський контроль, за інших рівних умов, є гарантією успішної діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем організації внутрішньогосподарського контролю на підприємствах приділили значну увагу у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці. Визначенню сутності внутрішньогосподарського контролю присвячена увага багатьох науковців, серед яких В. Бурцев [1], Ф. Бутинець [2], Л. Годована [3], Н. Дорош [4], Л. Нападовська [13], Т. Фоміна [16] та інші. Серед вітчизняних науковців, які присвятили свої праці дослідженням методології внутрішньогосподарського контролю, необхідно відзначити І. Дрозд [5], Р. Жовновач [6], Ю. Майданевич [10], Л. Ходаківську [10]. Значний внесок у розвитку системи внутрішньогосподарського контролю підприємств з метою удосконалення його організації зробили І. Дрозд [5], Л. Нападовська [12; 13], В. Пантелєєв [14], Л. Сухарева [15] та ін.

Водночас, недостатньо вивченими залишаються питання розробки організаційних та методичних підходів до організації внутрішньогосподарського контролю, визначення його ролі у підвищенні ефективності управлінської діяльності підприємства. Поглибленого дослідження потребують ідентифікація проблем організації внутрішньогосподарського контролю та визначення напрямів його удосконалення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження та узагальнення підходів до визначення поняття “внутрішньогосподарський контроль”, а також розробка пропозицій щодо удосконалення організації системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Внутрішньогосподарський контроль, як поняття, з'явився ще на початку XVIII століття. Як система контролю діяльності підприємства, він сформувався на початку XX століття у вигляді сукупності трьох елементів: поділ повноважень, ротація персоналу, використання та аналіз облікових записів. Пізніше функції внутрішнього контролю значно розширилися, перетворившись в організацію і координування дій, спрямованих на забезпечення схоронності активів, перевірку надійності облікової інформації, підвищення ефективності облікових операцій, проходження продиктованої політики та процедур компанії. Таким чином, нові функції вивели поняття внутрішнього контролю за рамки кола питань, що відносяться до звичайного бухгалтерського обліку. Еволюціонуючи і розширюючи сферу свого застосування, внутрішній контроль до кінця XX століття перетворюється на інструмент контролю за ризиками, де його функції тісно переплітаються з функцією управління ризиками – ризик-менеджментом [2].

Внутрішньогосподарським контролем вважається вид економічного контролю власника, який являє собою систематичне спостереження та перевірку ефективності використання активів та зобов'язань підприємства, виробництва при найменших витратах, повне збереження майна, профілактику безгосподарності та розкрадання, законності та доцільності господарських операцій та процесів, що здійснюються керівництвом підприємства або уповноваженою ним посадовою особою (органом) з метою формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригування для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним способом. Він сприяє вихованню осіб у дусі відповідального та дбайливого виконання посадових обов'язків. У цьому й полягає економічний і психологічний ефект систематичного контролю якості виконуваних робіт і отримуваної продукції [14, с. 167].

Управлінська діяльність підприємства виражається у функціях, які відображають її конкретний зміст. До складу основних функцій управління входить планування, прогнозування, організація, регулювання, мотивація, контроль, облік і аналіз. Зазначимо, що лише взаємодія та поєднання зазначених функцій у певній послідовності забезпечує здійснення процесу управління. Враховуючи те, що контроль є однією з функцій управління, внутрішньогосподарський контроль можна вважати

важливою функцією управління підприємствам, завдячуючи якій здійснюється зменшення ризиків прийняття неефективних управлінських рішень.

Внутрішньогосподарський контроль переслідує наступні цілі:

- надійність і повнота інформації;
- відповідність політиці суб'єкта господарювання, планам, процедурам та діючому законодавству;
- забезпеченість збереження активів;
- економічне та ефективне використання ресурсів суб'єкта господарювання;
- досягнення підрозділами суб'єкта господарювання поставлених цілей і завдань.

Автори, досліджуючи трактування внутрішньогосподарського контролю, пропонують різні його тлумачення. В основу дослідження його сутності покладається вивчення підходів до розуміння визначального поняття “контроль” та похідних від нього понять “внутрішній контроль” та “внутрішньогосподарський контроль”. Підходи окремих науковців щодо трактування сутності поняття «внутрішній контроль» та “внутрішньогосподарський контроль” узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1 – Підходи до визначення сутності понять “внутрішній контроль” та “внутрішньогосподарський контроль”

№	ПІБ науковця	Визначення сутності поняття “внутрішньогосподарський контроль”	Особливості визначення
1.	Бурцев В.В. [1, с. 35]	Внутрішньогосподарський контроль – регламентована внутрішніми документами організації діяльність за контролем складових управління та різноманітних аспектів функціонування організації, яка здійснюється представниками спеціального контрольного органу в рамках допомоги органам управління організації (зборам засновників, спостережній раді, раді директорів, виконавчому органу)	Визначення як процес, що складається з певних дій із встановленням суб'єктів здійснення контролю
2	Калістратов Л.М. [7, с. 50]	Внутрішній контроль (аудит) – організована економічним суб'єктом, діюча в інтересах керівників або власників, регламентована внутрішніми документами система контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку	Визначення контролю як системи спостереження
3.	Карпова Т.П. [8, с. 23]	Внутрішній управлінський контроль – процес, за допомогою якого управлінці впливають на робітників організації з метою виконання організаційної стратегії	Представлення як процес
4.	Майданевич Ю.П. [10, с. 118]	Під внутрішньогосподарським контролем зазвичай, розуміють: вид контролю, систему взаємопов'язаних ланцюгів; сукупність функцій, які здійснюються виконавцями (перевіряючими); процес перевірки; форму зв'язку; сукупність методів та процедур, спостереження, сферу управлінської діяльності та ін..	Визначення як система спостереження, а також методів і процедур із встановленням суб'єктів здійснення контролю
5.	Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В. [11, с. 11]	Внутрішньогосподарський (внутрішній) контроль – система постійного спостереження за ефективністю діяльності підприємств, збереженням і ефективністю використання цінностей і коштів, доцільністю і вірогідністю операцій та процесів	Визначення контролю як системи спостереження
6.	Нападовська Л.В. [13, с. 19]	Внутрішньогосподарський контроль – процес, який забезпечує якісну розробку та ефективне досягнення цілей, накреслених організацією, шляхом реалізації прийнятих управлінських рішень.	Акцентування на меті та функціях здійснення контролю

Продовження таблиці 1

7.	Ходаківська Л., Пономаренко Т. [18, с. 229]	Внутрішньогосподарський контроль – система безперервного спостереження за ефективністю використання активів і зобов'язань підприємства, законністю й доцільністю господарських операцій та процесів, збереженням грошових коштів і матеріальних цінностей. <i>Це такий вид контролю, який здійснюють власники, бухгалтерські, фінансові та інші функціональні служби підприємств</i>	Визначення як система спостереження із встановленням суб'єктів здійснення контролю
8.	Хонгрэн Ч.Т., Фостер Дж. [19, с. 398]	Внутрішній контроль – комплекс бухгалтерського управлінського контролю, що допомагає забезпечити відповідність рішень, прийнятих в організації, з реалізацією їх на практиці	Наголошення на управлінському аспекті контролю та його інформаційній сутності
9	Штейнман М.Я. [20, с. 12]	Внутрішньогосподарський контроль в сільськогосподарських підприємствах – систематична перевірка всіма посадовими особами та суспільними організаціями підприємства в межах їх компетенції, виконання рішень уряду, використання виробничих ресурсів, збереження власності та дотримання законності з метою виявлення резервів, підвищення ефективності виробництва й усунення крадіжок, зловживань і марнотратства	Зведення сутності до встановлення суб'єктів здійснення контролю

Джерело: систематизовано автором на підставі [1; 7; 8; 10; 11; 13; 18-20].

На основі систематизації підходів науковців щодо визначення сутності внутрішнього та внутрішньогосподарського контролю, можна зробити висновок, що більшість авторів використовує саме поняття внутрішньогосподарський контроль, акцентуючи увагу на різних аспектах досліджуваного терміну. Порівнявши запропоновані поняття, можна зробити висновок, що ці поняття дублюють один одного, хоча й називаються різними термінами. На нашу думку, вживання саме поняття внутрішньогосподарського контролю є більш доцільними.

В результаті проведених досліджень виокремлено основні думки, які лежать в основі визначення внутрішньогосподарського контролю:

- визначення як системи спостереження;
- інтерпретація як процесу;
- як сукупність методів і процедур;
- встановлення суб'єктів здійснення такого контролю;
- зосередження уваги на меті контролю;
- наголошення на управлінському аспекті контролю та розгляді його як функції управління.

Узагальнюючи викладене, можна зазначити, що внутрішньогосподарський контроль є одним з основних елементів системи управління підприємством, який спрямовано на підвищення результативності дій управлінців вищих рівнів із планування діяльності підприємства та його окремих структурних підрозділів. Інформація, необхідна для проведення внутрішньогосподарського контролю, отримується за допомогою системи бухгалтерського обліку. Крім того, він є одним із засобів зворотного зв'язку, завдяки якому підприємство отримує необхідну інформацію про дійсний стан функціональних об'єктів управління для розробки, прийняття, реалізації управлінських рішень та їх коригування.

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль - це система безперервних дій з боку власника та управлінського персоналу підприємства за функціями об'єкту управління, яка здійснюється в рамках чинного законодавства з метою забезпечення

відповідності прийнятим управлінським рішенням та сприяння успішному досягненню поставлених цілей найбільш прийнятним для підприємств способом.

Сукупність суб'єкта, об'єкта і засобів контролю, тісна їх взаємодія в здійсненні контрольних функцій і прийнятті управлінських рішень утворюють систему внутрішнього контролю. Об'єктами контролю вважаються внутрішньогосподарські підрозділи, що виконують відповідні функції та здійснюють свій внесок до вирішення загальних господарських проблем. Керівництво вищого рівня здійснює контроль за роботою нижчого рівня та загалом усього підприємства. Звідси слід підходити до формування системи внутрішньогосподарського контролю (СВК) [9, с. 157]. Суб'єктами внутрішньогосподарського контролю є структурні підрозділи підприємства особи, які здійснюють контрольні функції над об'єктами внутрішньогосподарського контролю відповідно до наданих прав та обов'язків, передбачених посадовими інструкціями та положеннями.

На думку Жовновач Р.І. [6, с. 25], до області контролю відноситься визначення і документування фактичних показників як результатів реалізації управлінських рішень, порівняння їх з плановими показниками для визначення ефективності діяльності, а також порівняння показників очікуваного і фактичного виконання планів. Д. Хан відносить до цієї області також перевірку допустимості вихідних передумов і контроль методичної і змістовної погодженості планового процесу [17, с. 32]. Разом з тим, на нашу думку, внутрішньогосподарський контроль підприємств спрямований не лише на виявлення відхилень планових показників, а й на попередження їх виникнення.

При цьому, при розробці конкретної моделі внутрішньогосподарського контролю, постає завдання побудови господарського механізму, який повинен:

- координувати діяльність підрозділів підприємства, об'єднуючи їх для виконання єдиного плану;
- забезпечувати всім підрозділам нормальні умови відтворення;
- регламентувати права, обов'язки і відповідальність підрозділів як по вертикалі, так і по горизонталі;
- сприяти збереженню внутрішньої технологічної єдності підприємства;
- забезпечувати керівників підрозділів інформацією, необхідною для прийняття господарських рішень;
- стимулювати керівників підрозділів приймати рішення, ефективні з погляду підприємства в цілому.

Організація внутрішньогосподарського контролю на підприємстві передбачає застосування взаємопов'язаних елементів, що забезпечують цілісність та ефективність цієї системи, яка в свою чергу охоплюють увесь комплекс контрольних процедур, починаючи з формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень, проведення контрольних та корегувальних дій та закінчуючи узагальненням результатів контролю.

Організація внутрішньогосподарського контролю різниться на підприємствах залежно від галузі, до якої воно належить, правової форми, видів і масштабів діяльності, складності організаційної структури, наявності достатніх фінансових ресурсів, доцільності охоплення контролем різних аспектів діяльності і відношення керівництва до контролю тощо. Ми вважаємо, що незважаючи на зазначенні відмінності між підприємствами, прийняття рішення про організацію внутрішньогосподарського контролю та процес безпосереднього його здійснення має відбуватися відповідно до етапів, які наведено на рис. 1.

Необхідно зазначити, що за сучасних умов господарювання на вітчизняних підприємствах існують досить невирішені проблеми організації внутрішньогосподарського контролю, а саме:

- недосконалість нормативно-правового забезпечення контролю;

- невідповідність економічного потенціалу та якісних характеристик його окремих елементів потребам зростання та відтворення вартості підприємств реального сектору економіки;
- невідповідність теоретичних і методологічних засад контролю меті та завданням управління стійким розвитком підприємств у нових соціально-економічних умовах;
- формальні підходи на практиці до організації контролю.

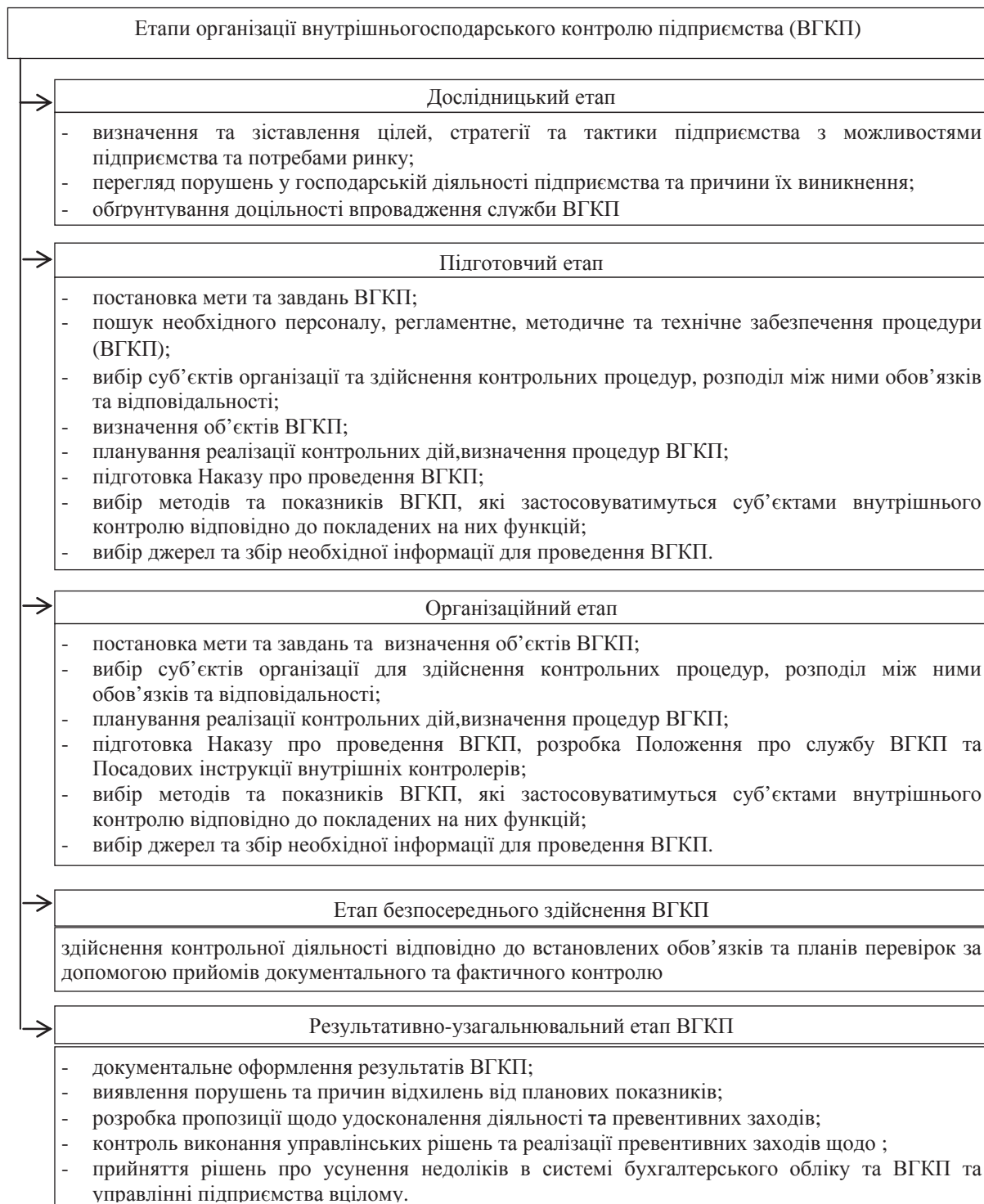

Рисунок 1 – Етапи організації внутрішньогосподарського контролю підприємства
Джерело: розроблено автором.

Процес створення системи внутрішньогосподарського контролю можна побудувати таким чином:

- проаналізувати та порівняти раніше поставлені програмні цілі підприємства з фактичними результатами;
- розробити нову, відповідну до умов господарювання, програму розвитку підприємства та створити комплекс планових заходів, здатних забезпечити її виконання;
- проаналізувати, чи ефективна структура управління підприємством, визначивши напрями її коригування та, встановивши правила взаємовідносин управлінських структур, визначити їх права, обов'язки, передбачити розподіл між ними штатних одиниць і фінансових ресурсів, функцій управління тощо;
- розробити методики контролю конкретних господарських операцій з активами та зобов'язаннями підприємства, що дозволить регламентувати взаємовідносини адміністрації з фахівцями структурних підрозділів з приводу здійснення заходів контролю;
- проаналізувати можливі шляхи вдосконалення системи внутрішньогосподарського контролю з урахуванням подальшого розвитку підприємства [15, с. 84];
- розробити і затвердити положення про організацію системи внутрішньогосподарського контролю.

Без названих компонентів неможливо забезпечити чітке функціонування всіх ланок системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. З іншого боку, створення ефективної системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві дозволить:

- забезпечити ефективне функціонування, стійкість і максимальний (відповідно до встановлених цілей) розвиток підприємства в умовах багатопланової конкуренції;
- зберегти та ефективно використовувати ресурси і потенціал підприємства;
- своєчасно виявити та мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні підприємством;
- сформувати адекватну сучасним, постійно змінним умовам господарювання систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління, що дозволяє своєчасно адаптувати функціонування підприємства до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі [2].

Відзначимо, що сьогодні на підприємствах України існує низка проблем стосовно організації та здійснення внутрішньогосподарського контролю. Це пов'язано, зокрема, з відсутністю єдиної методології щодо його проведення, недосконалістю нормативно-законодавчої бази, недостатністю кваліфікованих суб'єктів контролю. Важливими є проблемні аспекти, пов'язані з відсутністю чітко розробленої організаційної структури із врахуванням підпорядкованості відділу внутрішнього контролю і побудовою взаємозв'язків між усіма іншими структурними підрозділами підприємства. Отже, побудова і впровадження на підприємстві системи внутрішньогосподарського контролю повинна мати не формальний, а реальний характер і орієнтуватися на забезпечення ефективного функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Велика кількість власників та керівників підприємств навіть сьогодні вважають внутрішній контроль даремним витрачанням часу та коштів, які б можна було спрямувати на інші потреби підприємства. Це пов'язано з відсутністю розуміння мети його проведення. Проте вони не враховують той факт, що запровадження внутрішнього контролю в майбутньому дозволить зменшити витрати підприємства, виявити нові резерви економії фінансових та інших ресурсів, альтернативні напрями розвитку

підприємства та розробити рекомендації з покращення фінансово-господарської діяльності. Таким чином, внутрішньогосподарський контроль повинен бути невід'ємним інструментом ефективного здійснення господарської діяльності на кожному підприємстві.

Внутрішній контроль фіксує та відслідковує дотримання суб'єктами контролю вимог чинних законодавчих та нормативних актів щодо ефективності та цільового використання бюджетних або власних коштів, збереження майна; правомірності й ефективності використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, достовірності бухгалтерського обліку і звітності тощо [5]. Тому, на нашу думку, важливою умовою є забезпечення нормативного регулювання здійснення внутрішнього контролю на підприємстві.

У свою чергу, пропонуємо окремо виділити посаду контролера з питань внутрішнього контролю на підприємстві. Ми вважаємо, що робота контролера, насамперед, має бути зосереджена на витратах підприємства. Це необхідно для того, щоб він міг дати комплексну оцінку діяльності підприємства та встановити прибутковість витрат, а за необхідності зміг би зменшити певні статті витрат і при цьому не вплинути на якість продукції та продуктивності праці працівників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що узагальнення підходів до визначення поняття “внутрішньогосподарський контроль” дозволило виокремити основні його характеристики та сформулювати власне трактування поняття, яке на відміну від існуючих, завдяки обґрунтуванню місця внутрішньогосподарського контролю в системі управління господарською діяльністю підприємства, дало можливість визначити його зв'язки з іншими підсистемами управління підприємства та з'ясувати роль у підвищенні ефективності управлінської діяльності підприємства.

За результатами дослідження проблем організації внутрішньогосподарського контролю виявлено недооцінювання його ролі в господарській діяльності підприємства, що може призвести до втрати власників та керівників здатності впливати на процеси, які відбуваються на їх підприємствах.

Для підвищення ефективності прийняття своєчасних управлінських рішень на підприємстві запропоновано основні напрями вдосконалення організації внутрішньогосподарського контролю, спрямовані на розробку його нормативно-законодавчої бази, методології проведення, підвищення кваліфікації суб'єктів контролю, удосконалення структури організаційного забезпечення з виділенням місця для внутрішнього контролера, а також на побудову організаційної моделі внутрішнього контролю на підприємстві, в якій має бути визначено взаємозв'язок його елементів. Впровадження запропонованих заходів в практичну діяльність вітчизняних підприємств забезпечить перехід системи управління підприємствами на вищий рівень зрілості та отримання значного економічного ефекту за результатами виконання управлінських рішень, прийнятих на основі внутрішньогосподарського контролю.

Подальші наукові дослідження доцільно пов'язати з розробкою рекомендацій щодо підвищення рівня організації внутрішньогосподарського контролю для підприємств різних галузей економіки.

Список літератури

1. Бурцев. В.В. Организация системы внутреннего контроля коммерческой организации [Текст] / В.В. Бурцев. – М. : Экзамен, 2000. – 319 с.
2. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: елементи організації системи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/67220>.
3. Годована Л.Г. Внутрішній контроль та внутрішній аудит, схожість та відмінність [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/139/21.pdf?Sequence=1>.

4. Дорош Н.І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві [Текст] / Н.І. Дорош // Вісник Львівської комерційної академії. Серія : Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 148–152.
5. Дрозд І.К. Класифікація економічного контролю та шляхи її вдосконалення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/drozd-i-classification-of-economical-control-and-the-ways-of-its-remodeling_14774.pdf.
6. Жовновач Р.І. Планування діяльності підприємства [Текст] / Р.І. Жовновач // Фінанси України. – 2004. – № 1. – С. 21–27
7. Калистратов Л.М. Аудит: [учеб. пособ.] [Текст] / Л.М. Калистратов. – М.: Издательско-торговая корпорация “Дашков и К°”, 2007. – 256 с.
8. Карпова Т.П. Управленческий учет для ВУЗов : практ. изд. [Текст] / Т.П. Карпова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 380 с.
9. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства - системний підхід до розвитку [Текст] / В.Ф. Максимова. – К: АВРІО, 2005. – 264 с.
10. Майданевич Ю.П. Організація внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості [Текст] / Ю.П. Майданевич. – Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2007. – № 2(40). – С. 118–129.
11. Мурашко В.М. Контроль і ревізія фінансово“гос” подарської діяльності: навч. посіб. [Текст] / Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В.; за ред. П. В. Мельника. – К.: ЦУЛ, 2003. – 311 с.
12. Нападівська Л.В. Базові принципи управлінського обліку [Текст] / Л.В. Нападівська // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 173–181.
13. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці [Текст]: монографія / Л.В. Нападівська – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с.
14. Пантелеєв В.П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація : [монографія] [Текст] / В.П. Пантелеєв. – Державна академія статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. Агентство”, 2008. – 253 с.
15. Сухарева Л. Внутренний финансовый контроль: история исследования, состояние и перспективы [Текст] / Л. Сухарева, И.Н. Дмитренко, М.В. Борисенко // Вісник Львівської комерційної академії, 2004. – № 16. – С. 84–91.
16. Фоміна Т.В. Місце та роль внутрішнього аудиту в системі внутрішньогосподарського контролю [Текст] / Т.В. Фоміна // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Випуск 16. – С. 441–447.
17. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга [Текст] / Д. Хан. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.
18. Хомаківська Л. Внутрішньогосподарський контроль збереження і використання матеріальних ресурсів [Текст] / Л. Хомаківська, Т. Пономаренко // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19(2). – С. 229–236.
19. Хорнгрен Ч. Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект [Текст] / Ч. Т. Хорнгрен, Дж. Фостер ; [пер. с англ. ; под ред. Я. В. Соколова]. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 416 с.
20. Штейнман, М.Я. Контроль и ревизия на сельскохозяйственных предприятиях: учебное пособие [Текст] / М. Я. Штейнман, Н. Ф. Евсеев. – М : Агропромиздат, 1985. – 288 с.

References

1. Burtsev, V. V. (2000). *Orhanizatsiya systemy vnutrishnoho kontrolyu komertsynoyi orhanizatsiyi [Organization of the internal control system of a commercial organization]*. Moskva: Jekzamen [in Russian].
2. Butynets, T. A. (2008). Vnutrishniy kontrol: elementy orhanizatsiyi systemy [Internal control: elements of organization of the system]. *pbo.ztu.edu.ua*. Retrieved from <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/67220> [in Ukrainian].
3. Hodovana, L. H. (n.d.). Vnutrishniy kontrol ta vnutrishniy audyt, skhozhist ta vidminnist [Internal control and internal audit, similarity and difference]. *eztuir.ztu.edu.ua*. Retrieved from <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/139/21.pdf?Sequence=1> [in Ukrainian].
4. Dorosh, N. I. (2014). Vnutrishniy kontrol ta audyt v upravlinni ryzykamy na pidpryyemstvi [Internal control and audit in risk management at the enterprise] *Visnyk L'vivs'koyi komertsynoyi akademiyi - Bulletin of the Lviv Academy of Commerce*, 44, 148–152 [in Ukrainian].
5. Drozd, I.K. (2005). Klasyfikatsiya ekonomichnoho kontrolyu ta shlyakhy yiyi vdoskonalennya [Classification of economic control and ways of its improvement]. *papers.univ.kiev.ua*. Retrieved from http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/drozd-i-classification-of-economical-control-and-the-ways-of-its-remodeling_14774.pdf [in Ukrainian].
6. Zhovnovach, R. I. (2004). Planuvannia diialnosti pidpryyemstva [Planning of the company activities]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 1, 21–27 [in Ukrainian].

7. Kalystratov, L.M. (2007). *Audit [Audit]*. Moskva: Izdatelsko-torgovaia korporatsia "Dashkov and K" [in Russian].
8. Karpova, T.P. (1998). *Upravlencheskii uchet [Management accounting]*. Moskva: Audit, YUNITI [in Russian].
9. Maksymova, V.F. (2005). *Vnutrishniy kontrol ekonomichnoi diyalnosti promyslovoho pidpriyemstva - systemnyy pidkhid do rozvytku [Internal control of the economic activity of an industrial enterprise is a systemic approach to development]*. Kyiv: AVRIO [in Ukrainian].
10. Maydanevych, Yu. P. (2007). Orhanizatsiia vnutrishnohospodarskoho kontroliu na pidpriemstvakh molochnoi promyslovosti [The organization of internal business control at the enterprises of dairy industry]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – The journal of Zhytomyr state technological university. series: economics*, 2(40), 118-129 [in Ukrainian].
11. Murashko, V.M., Storozhuk, T.M., & Murashko, O.V. (2003). *Kontrol' i reviziia finan"sovo" hospodars'koi diial'nosti [The control and audit of financial and economic activity]*. Kyiv :TsUL [in Ukrainian].
12. Napadovska, L.V. (2013). Bazovi pryntsypy upravlinskoho obliku [Basic principles of managerial accounting]. *Aktualni problemy ekonomiky - Actual problems of economics*, 1, 173-181 [in Ukrainian].
13. Napadovska, L.V. (2000). *Vnutrishnohoversiynnyy kontrol u rynkoviy ekonomitsi [Internal control in a market economy]*. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita [in Ukrainian].
14. Pantelyeyev, V.P. (2008). *Vnutrishnohospodarskyy kontrol: metodolohiya ta orhanizatsiya: [Internal control: methodology and organization]*. Kyiv: DP "Inform.-analit. Ahent-stvo" [in Ukrainian].
15. Sukharev, L., Dimitrenko, I.N., & Borisenko, N.V. (2004). Vnutrenniy finansovyy kontrol: istoriya issledovaniya, sostoyaniye i perspektivy [Internal financial control: the history of the study, the state and prospects]. *Visnyk L'vivskoyi komertsyiynoi akademiyi - Bulletin of the Lviv Academy of Commerce*, 16, 84-91 [in Russian].
16. Fomina T.V. (2004). Mistse ta rol vnutrishnoho audytu v systemi vnutrishnohospodarskoho kontrolyu [The place and role of internal audit in the system of internal control]. *Visnyk Lvivskoyi komertsyiynoi akademiyi - Bulletin of Lviv Commercial Academy*, 16, 441–447 [in Ukrainian].
17. Khan, D. (1997). *Planirovanie I control: koncepcia kontrollinga [Planning and control: the concept of controlling]*. Moscow: Financi i Statistika Publ [in Russian].
18. Khodakivska, L., & Ponomarenko, T. (2014). Vnutrishnohospodarskyi kontrol zberezhenia i vykorystannia materialnykh resursiv [Intereconomic control for the conservation and use of material resources]. *Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie - Ukrainian science: Past, Present and Future*, 19(2), 229-236 [in Ukrainian].
19. Khornhren, Ch.T., & Foster, J. (1995). *Bukhgalterskiy uchet: upravlencheskiy aspekt [Accounting: managerial aspect]*. Moskva: "Finansy i statistika" [in Russian].
20. Shteinman, M.Ya. & Evseev, N. F. (1985). *Kontrol y revyziya na selskokhoziaistvennykh predpriyatiakh [Control and audit at agricultural enterprises]*. Moskva: Agropromizdat [in Russian].

Maria Cherednichenko, Postgraduate

Larysa Rudenko

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Conceptual Framework of Organization of Company Internal Control

The article discloses the problem of organization of company internal control. The conceptual details were defined, the essence was determined and the area of internal control in the system of economic management of a company has been established.

The viewpoints of the authors concerning the interpretations of the concepts of internal and intra-business control were considered and the terminology of using the concept of intra-business control was suggested to unify. The proper interpretation of the concept of intra-business economic control was formed which enabled determining its relations with other subsystems of company management, in particular, economic analysis, accounting, accounting management and planning which became the basis for its organization.

The special features of the organization of company internal control in current conditions are presented. The problems of organization of internal control were investigated and the trends of its improvement were suggested. They are aimed at increasing the accuracy and precision of planning and making timely management decisions.

internal control, intra-business control, system of intra-business control, company management, organization control

Одержано (Received) 12.12.2017

Прорецензовано (Reviewed) 14.12.2017

Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017